

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **A.**, proti žalovanému **E.**, o zaplatenie 6237 USD s príslušenstvom, na odvolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 31. januára 2007 č. k. 10Cb/9526/1992-145, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 6 237 USD so 6% úrokom z omeškania od 22. júna 1992 do zaplatenia a nahradiť trovy konania 37 969 Sk. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca si uplatnil právo na zaplatenie ceny zemiakov dodaných v roku 1991 s úrokom z omeškania vo výške 6 %, ktorú vyúčtoval faktúrami č. 21, 22, 23, 24, 25 a 26. Žalovaná vyúčtovanú cenu zemiakov v žalovanej sume neuhradila. Neprihliadol k námietke žalovanej, že sa má započítať jej pohľadávka 2000 USD a 65 222 Kčs, pretože nepreukázala účtovnými dokladmi, overujúcimi uskutočnenie hosp. operácie v súlade s vyhláškou, ktorá upravuje podmienky a náležitosti vedenia účtovníctva, že žalobcovi poskytla zálohu na nákup zemiakov, resp. že mu sumu 2000 USD a 65 222 Kčs poukázala z iného dôvodu, t. j. pôžičky. Nepreukázala tak, že mala pohľadávku vo výške 2000 USD a 65 222 Kčs spôsobilú na započítanie podľa § 265 a nasl. Zákonníka medzinárodného obchodu.

Vzhľadom na skutočnosť, že podnikateľské subjekty (aj podnikateľ jednotlivec podnikajúci podľa zákona č. 105/1990 Zb.) boli povinné viesť účtovníctvo podľa podmienok a náležitostí upravených vo vyhl. č. 23/1990 Zb. súd nevykonal

žalovanou navrhované vypočutie svedkov, ktorí mali potvrdiť, že odovzdala žalobcovi finančné prostriedky v hotovosti.

Súd prvého stupňa ďalej poznamenal, že pri vzťahoch vznikajúcich pri podnikateľskej činnosti, je možné dohodnúť sa na poskytnutí zálohy - preddavku kúpnej ceny. Poskytnutá záloha sa potom odpočítava z ceny vo vystavených faktúrach. Podľa § 1 od. 2 zmluvy č. 2/91 cenu za zemiaky v USD mala žalovaná zaplatiť do troch dní od prijatia dodávky zemiakov. Žalobca fakturoval dodávky faktúrami č. 21, 22, 23, 24 v r. 1991 a č. 25 v r. 1992, v ktorých nebola žiadna záloha odpočítaná. Žalovanej boli faktúry doručené a odpočítania poskytnutej zálohy sa nedomáhala, správnosť fakturovanej sumy nenamietala. Dňa 17.9.1991 dala príkazy na úhradu faktúr č. 21 a č. 22, ktoré banka realizovala. Až po pokuse o zmier zo 16.1.1992, ktorým žalobca vyzval žalovanú na zaplatenie 6981 USD, žalovaná vo vyjadrení zo 6.2.1992 uviedla, že žalobcovi požičala na nákup zemiakov 2000 USD a 65 222 Kčs, ktorú pôžičku nevrátil. Uvedenú skutočnosť preukazovala dokladom bez dátumu a označenia, podľa ktorého žalobca potvrdzuje, že si požičal od firmy „V.“ E. na nákup zemiakov 2000 USD a 65 222 Kčs. Žalobca tvrdil, že takýto doklad nepodpísal, žalovaná ho vyhotovila tak, že použila dolnú časť dokladu z 2.9.1991. Na dôkaz toho, že sa jedná o odstrihnutú časť iného dokladu, mala žalovaná predložiť originál dokladu z 2.9.1991, ktorý podľa tvrdenia žalobcu použila na vyhotovenie sporného potvrdenia o pôžičke. Žalovaná tento doklad - protokol z 2.9.1991 nepredložila, pričom tvrdila, že má len rukou písaný text tohto protokolu bez podpisov, k čomu žalobca uviedol, že ide o napísaný koncept, ktorý bol napísaný strojom, podpísaný a opatrený pečiatkou zmluvných strán. Strojom písaný protokol bol vyhotovený v najmenej 2 exemplároch a žalovaná mala takéto vyhotovenie protokolu.

Žalovaná ďalej tvrdila, že žalobca jej nedodal zemiaky podľa zmluvy, ale namiesto jedlých zemiakov dodal krmne, ktoré nespĺňali ČSN. Ide o zemiaky fakturované faktúrou č. 26 zo 4.7.1991, z ktorých reklamovala množstvo 17 550 kg, a len 5000 kg sklad zeleniny uznal za konzumné. V súvislosti s reklamáciou predložila dodací list č. 22 z 19.8.1991, podľa ktorého na základe objednávky bolo Z. dodaných 5000 kg zemiakov prvej triedy v hodnote 3,80/kg, čo je spolu 19 000 Kčs

a uvedenú skutočnosť odberateľ potvrdil. Ďalej predložila fa. č. 270/91 z 19.8.1991, ktorou odberateľovi Z. fakturovala dodané zemiaky podľa dodacieho listu č. 22 v množstve 5000 kg po 3,80 v sume 19 000 Kčs. Z predložených dokladov nevyplýva, že žalovaná dodala odberateľovi Z. množstvo 22 550 kg zemiakov, z ktorých množstvo 17 550 kg odberateľ riadne a včas reklamoval a uplatnil si právo zo zodpovednosti za vady.

Písomnosť z 19.8.1991, vyhotovená v záhlaví uvedeným (Z.), označená ako potvrdenie, podpísaná vedúcim skladu, nie je riadnou reklamáciou v zmysle § 136 Hosp. zák., nakoľko nespĺňa náležitosti reklamácie. Uvedená listina len potvrdzuje, že 5.7.1991 boli na sklad Z. prevzaté zemiaky od p. B. v množstve 22 500 kg. Zemiaky boli dovezené z PLR a pri ich prebierke bolo zistené, že sa jedná o zemiaky bielomäsé, ktoré podľa ČSN zodpovedajú 2. triede. Po dohode s p. B. boli prevzaté zemiaky v množstve 5000 kg ako konzumu schopné a 17 550 kg ako zemiaky na krmne účely. Na základe toho bolo fakturované pre Z. len 5000 kg. V súvislosti s uvedeným súd prvého stupňa poukázal, že žalobca faktúrou č. 26 zo 4.7.1991 fakturoval žalovanej 21 900 kg zemiakov po 0,08 USD/kg v sume 1752 USD. Podľa colnej deklarácie žalobca pre žalovanú dodal zemiaky v balení po 50 kg v množstve 438 ks, spolu v hmotnosti 21 900 kg. Nesporne žalobca teda dodal 5.7.1991 zemiaky v množstve 21 900 kg, preto sa potvrdenie z 19.8.1991, podľa ktorého bolo dodaných 22 550 kg, nedotýkalo predmetnej dodávky. Z predloženej knihy pohľadávok z 31.12.1991 vyplýva, že žalovaná mala pohľadávky, teda dodávala tovar aj iným odberateľom, nielen Z.. Ak boli zemiaky 5.7.1991 prevzaté Z. v množstve 22 550 kg, musel byť žalovanou vystavený dodací list na toto množstvo a tento potvrdený odberateľom Z. a na základe dodacieho listu mala byť vystavená aj faktúra a uvedené množstvo. Znížená mohla byť len následne a s uvedením dôvodu. Ak bolo z dodávky množstvo 17 550 kg konzumu neschopných, mal odberateľ žalovanej postupovať podľa príslušných ustanovení Hosp. zák. o reklamácií vadných výrobkov, čo nebolo preukázané. V prípade, že časť dodávky, ktorá bola schopná len na krmne účely, nebola vrátená žalobcovi a nebolo požadované nové bezvadné plnenie, mal odberateľ žalovanej právo požadovať primeranú zľavu z ceny, čo tiež nebolo preukázané a následne by žalovaná mala rovnaké právo voči žalobcovi podľa príslušných ustanovení Zákonníka medzinárodného obchodu. Čiže v prípade

preukázania vadnosti dodávky, čo sa ale v danom prípade nestalo, mala by žalovaná právo na primeranú zľavu, nie na dobropisovanie celej sumy dodávky, ako to požadovala. Žalovaná nepreukázala ani to, že odberateľ Z., Košice, objednal u žalovanej množstvo 22 550 kg. Podľa dodatku č. 1 k zmluve kvalitu zemiakov mala žalovaná kontrolovať cez centrálnu inšpekciu. Z colnej deklarácie zo 4.7.1991 vyplýva, že ide o zemiaky jedlé, v množstve 21 900 kg. Pri dodávke zemiakov jedlých, v prípade, že boli dodané zemiaky bielomäsé - křmne, pri množstve 22 550 kg, z ktorých len 5000 kg bolo konzumných - jedlých, ide o vadu zrejmú už pri odbere, a táto mala byť reklamovaná žalovanou pri odbere. Podľa predloženého potvrdenia z 19.8.1991 boli na sklad Z. dňa 5.7.1991 dodané zemiaky. K ich riadnej a včasnej reklamácií nedošlo, v dôsledku čoho nebola preukázaná vadnosť dodávky. Na základe uvedeného súd prvého stupňa konštatoval, že odberateľ Z., Košice, OS Trebišov, nereklamoval dodávku zemiakov v súlade s ustanoveniami Hosp. zák. a ak na základe takejto písomnosti reklamovala žalovaná dodávku u žalobcu, nejednalo sa o riadnu dobromyseľnú reklamáciu podľa príslušných ustanovení Zákonníka medzinárodného obchodu.

Žalovaná navrhla započítať tiež čiastku 471,70 USD z bártrového obchodu. Účastníci uzatvorili 12.6.1991 zmluvu č. 3/91 o bártrovom obchode, podľa ktorej žalovaná dodávala žalobcovi vajíčka a žalobca dodával žalovanej fazuľu. Žalovaná uviedla, že plnila dodávky vajec tak, že dodávku z 12.6.1991 fakturovala fa. č. 3/91 v sume 1004 USD, fa. č. 12/91 z 26.6.1991 v sume 1057 USD a fa. č. 20/91 z 3.7.1991 v sume 1220,60 USD. Ako protidodávku dodal žalobca fazuľu 23.7.1991, avšak namiesto 5000 kg len 4784 kg, čo predstavuje uvedený dlh vo výške 471,20 USD. Žalovaná uvedenú skutočnosť nepreukázala žiadnym dokladom, t. j. nedoložila, v akom množstve, čase a cene dodala žalobcovi vajcia podľa zmluvy a taktiež nepreukázala plnenie zo strany žalobcu v menšom množstve. Nepredložila ani protokol z 2.9.1991, tento predložil žalobca ako dôkaz na preukázanie, že žalovaná spodnú časť tohto protokolu použila na vyhotovenie sporného potvrdenia o poskytnutí pôžičky na nákup zemiakov. Podľa protokolu bolo žalobcom dodané menšie množstvo fazule o 216 kg, t. j. 129,60 USD. Iné skutočnosti sa v protokole neuvádzajú a nie je z neho možné vyvodiť záver, že žalovaná mala voči žalobcovi započítateľnú pohľadávku.

Súd prvého stupňa tiež uzavrel, že žalovaná nepreukázala, že dohodou strán došlo k započítaniu pohľadávok, nakoľko nepreukázala existenciu vzájomných pohľadávok, ani existenciu dohody o započítaní. Z vyjadrenia JUDr. S. nevyplýva, že on uzavrel dohodu o započítaní, ale len to, že žalovaná mu oznámila vyslovenie súhlasu so započítaním. Toto potvrdil aj právny zástupca žalovanej na pojednávaní 26.10.1999.

Žalobca poprel, že medzi ním a žalovanou bola uzavretá dohoda o započítaní a na pojednávaní uviedol, že nespĺnomocnil JUDr. S., aby v jeho mene so žalovanou započítal pohľadávky.

Pretože v konaní bolo preukázané, že na základe kúpnej zmluvy žalobca žalovanej dodal zemiaky a žalovaná nezaplatila kúpnu cenu, dohodnutú v kúpnej zmluve, súd žalobe vyhovel a zaviazal žalovanú na zaplatenie uplatnenej sumy.

Žalobca si uplatnil nárok na úroky z omeškania, ktorých výšku si nedohodli účastníci, preto súd prvého stupňa priznal žalobcovi úroky z omeškania podľa § 231 Zákonníka medzinárodného obchodu, pretože žalovaná bola v omeškaní s plnením peňažného záväzku, a to vo výške 6% od uplatnenia, t. j. od 22.6.1992 do zaplatenia. Rozhodnutie o trovách konania súd prvého stupňa odôvodnil poukazom na ust. § 142 od. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie žalovaná. Navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, nakoľko v konaní pred súdom prvého stupňa nebol dostatočne zistený skutkový stav, a preto je rozhodnutie nesprávne. Uviedla, že súd prvého stupňa v rozpore so záverom vyslovenom v zrušovacom rozhodnutí nevykonal ňou navrhnuté dôkazy ohľadne odovzdania finančných prostriedkov v hotovosti žalobcovi. Tvrdila, že nakoľko súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil, nevykonal ďalšie ňou navrhované dôkazy. Uviedla, že z rozhodnutia tiež nie je zrejmé, či sa jedná o ročnú alebo mesačnú úrokovú sadzbu a na základe čoho bola táto sadzba stanovená. Podaním, doručeným odvolaciemu súdu 27. mája 2008, ako aj na pojednávaní pred

odvolacím súdom uviedla, že prvostupňový súd nevyhodnotil zmluvu č. 1 o dodávke zemiakov jedlých, zmluvu č. 2 o dodávke vajíčok, ani zmluvu č. 3 o kompenzácií. Podľa týchto mal žalobca pohľadávku voči žalovanej vo výške 6981 USD a jej pohľadávka voči žalobcovi predstavuje 6237 USD. Keďže rozdiel týchto súm 744 USD uhradila, je jej dlh vyrovnaný. Namietala, že na pojednávaní nebol tlmočník, preto všetkému nerozumela a že žalobca jej nepredložil výpis z obchodného registra.

Najvyšší súd Slovenskej republiky prejednal vec podľa § 212 ods. 1 a § 214 ods. 1 O.s.p. a po preskúmaní rozsudku v medziach dôvodov odvolania dospel k záveru, že sú tu dôvody na jeho zrušenie.

Predmetom konania je zaplatenie spornej čiastky 6237 USD so 6% úrokom z omeškania od 22.6.1992 do zaplatenia, ktorej sa žalobca voči žalovanej domáha z titulu ceny dodávky zemiakov.

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa žalobe v celom rozsahu vyhovel, vychádzajúc zo skutočnosti, že právo žalobcu je založené na riadnom splnení zmluvného záväzku, proti ktorému právu žalovaná nepreukázala tvrdenú započítaciu námietku o poskytnutej pôžičke vo výške 2000 USD a 65 222,- Kčs. Uvedený záver vyvodil z účtovníctva žalovanej v spornom období, pre ktorý dôvod nevykonal žalovanou navrhované vypočutie svedkov, ktorí mali potvrdiť, že žalovaná odovzdala žalobcovi finančné prostriedky v hotovosti. Konštatoval tiež, že takýto záväzok nevyplýva ani z uzavretej kúpnej zmluvy, pričom ak žalovaná poskytla žalobcovi finančné prostriedky v hotovosti, tieto mohla poskytnúť len ako fyzická osoba nepodnikáte! a nemôže sa jednať o pohľadávku spôsobilú na započítanie podľa § 265 Zákonníka medzinárodného obchodu.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je rozhodnutie súdu prvého stupňa nesprávne, nakoľko nemá oporu v právnom predpise.

Žalovaná v konaní pred súdom prvého stupňa proti pohľadávke žalobcu namietala tiež započítaciu námietku pohľadávky, ktorá jej vznikla voči žalobcovi

z titulu poskytnutej pôžičky (zálohy na kúpu zemiakov), ktorú dokladovala potvrdením o pôžičke a na osvedčenie ktorého tvrdenia navrhovala vypočutie svedkov.

Súd prvého stupňa navrhovaný dôkaz nevykonal z dôvodu, že žalovaná účtovnými dokladmi v súlade s vyhl. č. 23/1990 Zb. nepreukázala uskutočnenie takejto hospodárskej operácie.

Uvedený záver súdu prvého stupňa je nesprávny.

Nepochybným totiž je, že podnikateľské subjekty sú povinné viesť účtovníctvo v súlade so zákonom. Avšak skutočnosť, že by účtovné doklady prípadnú hospodársku operáciu nepremietali, ešte nevylučuje, že žalovaná ňou tvrdenú pôžičku žalovanému neposkytla.

Oporu v právnom predpise v tomto smere nemá ani skutočnosť, že prípadné dojednanie takejto pôžičky (zálohy, resp. preddavku) nebolo obsiahnuté v uzavretej kúpnej zmluve, ktorá skutočnosť tiež sama osebe ešte neznamená, že samostatný záväzok žalobcu voči žalovanej na základe ňou tvrdených skutočností nemohol vzniknúť.

Nesprávne je tiež konštatovanie súdu prvého stupňa o tom, že pokiaľ žalovaná poskytla finančné prostriedky v hotovosti, nemôže sa jednať o pohľadávku spôsobilú na započítanie, nakoľko takýto spôsob plnenia zákon nevylučuje.

Keďže so zreteľom na uvedené súd prvého stupňa započítací prejav žalovanej voči žalobcovi nesprávne právne posúdil, je jeho záver o dôvodnosti práva žalobcu predčasný a odvolanie žalovanej podané z týchto dôvodov opodstatnené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach podľa § 221 ods. 1 písm. h/ a ods. 3 O.s.p. zrušil a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie, v ktorom s poukazom na ust. § 224 ods. 3 O.s.p. rozhodne o trovách celého konania.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave dňa 29. mája 2008

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu